

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/36/2023
Identifikačné číslo spisu:	8619201144
Dátum vydania rozhodnutia:	19.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8619201144.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu S. T., narodeného D., zastúpeného JUDr. Ambrózom Motykom, advokátom, Stropkov, Nám. SNP 7, proti žalovanému Orange Slovensko a.s., Bratislava, Metodova 8, IČO: 35697270, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Branislava Máčaja, s.r.o. Bratislava, Bajkalská 5, IČO: 46759875, o ochranu osobnosti, vedenom pôvodne na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 1C/24/2019 (teraz na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. SK-1C/24/2019), o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 1. júna 2023 sp. zn. 3Co/18/2023, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 1. júna 2023 sp. zn. 3Co/18/2023 vo výroku o nároku na náhradu trov konania z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“), na odvolanie žalovaného, rozsudkom z 1. júna 2023 sp. zn. 3Co/18/2023 potvrdil rozsudok Okresného súdu Svidník zo 06. júna 2022 pod č. k. 1C/24/2019-182 v časti o uloženie povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu 110 eur; zmenil rozsudok v prevyšujúcej vyhovujúcej časti nemajetkovej ujmy tak, že žalobu v tejto časti zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov (celého) konania v plnom rozsahu.

1.1. V odôvodnení mimo iného skonštatoval, že: „41. O trovách celého konania odvolací súd rozhodol v zmysle ust. § 396 ods. 2 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP tak, že nárok na ich náhradu priznal žalobkyni voči žalovanej v celom rozsahu s poukazom na úspech žalobkyne v konaní, pričom výška priznanej náhrady závisela od úvahy súdu. U takéhoto nároku sa strana sporu považuje za plne úspešnú vtedy, ak je úspešná čo do základu nároku. Nie je totiž možné zaťažiť žalujúcu stranu procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu. Žalobkyňa bola, čo sa týka základu nároku, plne úspešná, a to ohľadne prvoinštančného aj odvolacieho konania, má preto právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej). Priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy je v tomto prípade zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu „úspech vo veci“ (§ 255 CSP), keďže ten, ako bolo uvedené, sa skúma čo do právneho základu, a nie čo do výšky priznaného nároku. Preto žalobkyni priznal nárok na plnú náhradu trov konania.

42. Vo vzťahu k požadovanej aplikácii výnimočného ustanovenia § 257 CSP odvolací súd poukazuje na to, že výška úkonu právnej služby vychádza z prisúdenej sumy, teda výpočtovým základom pre priznanie trov právneho zastúpenia je suma 110 eur. S poukazom na uvedenú skutočnosť preto odvolací súd nepovažoval za dôvodné odvolacie námietky žalovanej o aplikácii § 257 CSP v danom prípade, vzhľadom na výšku trov právneho zastúpenia. Vzhľadom na výšku odmeny za jeden úkon právnej služby výška trov konania v žiadnom prípade nemôže pre žalovanú predstavovať sumu, ktorá by objektívne bola spôsobilá ohroziť jej finančnú stabilitu, či jej podnikanie. V každom prípade každá strana sporu v prípade meritórneho rozhodnutia súdu musí si byť vedomá skutočnosti, že v prípade neúspechu bude znášať trovy konania. V prejednávanej veci nebolo dôvodné upustiť od tejto zásady.“.

2. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu vo výroku o náhrade trov konania podal dovolanie žalovaný, jeho prípustnosť odôvodnil v zmysle § 420 písm. f) CSP. Navrhol zrušiť rozhodnutie odvolacieho v dovolaní napadnutej časti a vec v rozsahu zrušenia vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie.

2.1. V dovolaní dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP ohľadom porušenia jeho práva na spravodlivý proces vymedzil ako neúplný a zmätočný výrok o trovách konania vo vzťahu k jeho odôvodneniu. Žalovaný nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu v jeho odôvodnení, že žalobca má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % avšak iba z prisúdenej sumy nemajetkovej ujmy (110 eur). Výrok rozhodnutia o trovách konania (ich 100 % náhrady) je tak podľa názoru dovolateľa zmätočným vo vzťahu k jeho odôvodneniu.

3. Žalobca vo vyjadrení uviedol, že aj podľa rozhodnutia ústavného súdu prijatého v obdobnej veci je zrejmé, že ak súd skonštatuje zásah do osobnostných práv, má žalobca plný úspech v spore a patrí mu plný nárok na náhradu trov konania v zmysle zásady úspechu. Je irelevantné, či a prípadne v akej výške bola priznaná nemajetková ujma v peniazoch (II. ÚS 233/2022-18). V zmysle § 10 ods. 8 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. súd nemá možnosť určiť tarifnú odmenu advokáta v rôznej výške. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol alternatívne ho zamietol.

4. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), preskúmal vec bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti o nároku na náhradu trov konania treba zrušiť, pretože dovolanie žalovanej je dôvodné.

5. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

6. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

7. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V zmysle konštantnej a ustálenej judikatúry dovolacieho ustanovenie § 420 CSP implicitne zakotvuje prípustnosť dovolania aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorý tento rozhodoval o odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania (napr. 9Cdo/114/2020, 8Cdo/111/2019, 8Cdo/266/2019, 4Cdo/70/2020, 4Cdo/155/2020, 2Cdo/89/2020, 1VObo/2/2021, I. ÚS 387/2019, I. ÚS 275/2018 rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270).

8. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou

súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku účinnom (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu (viď. II. ÚS 78/03, III. ÚS 481/2015, IV. ÚS 83/2018).

9. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené zo zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

10. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, *Hiro Balani c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

11. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

12. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu, (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom), odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

13. Podľa dovolacieho súdu je potrebné rovnaké kvalitatívne kritériá ako na odôvodnenie meritórneho rozhodnutia súdu, uplatňovať aj na rozhodnutie o trovách konania, preto bolo povinnosťou odvolacieho súdu aj v tejto časti svojho rozhodnutia jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnať sa so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie podstatné a právne významné, uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie o náhrade trov konania založil. Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver, súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť.

14. Dovolací súd vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí (9Cdo/82/2023) vyslovil, že mechanizmus rozhodovania o náhrade trov konania vychádza z toho, že súd si najskôr zistí naplnenie predpokladov na priznanie náhrady trov konania niektorej sporovej strany (zásada úspechu, zásada procesného zavinenia) a následne súd zisťuje, či tu (nie)sú dané výnimočné moderačné dôvody. Pri kladnom zistení súd náhradu trov konania inak oprávnenému subjektu neprizná (úplne alebo čiastočne). Pri zápornom zistení, súd v odôvodnení skonštatuje, že nezistil existenciu výnimočných dôvodov moderácie v zmysle § 257 CSP, a preto z tohto dôvodu zotrváva na pôvodne deklarovanom závere o náhrade trov konania. Bez úvahy súdu o (ne)uplatnení moderačného ustanovenia (§ 257 CSP) v prípade aplikácie § 255 a § 256 ods. 1 CSP nie je možné považovať rozhodnutie súdu o trovách konania za náležite odôvodnené, teda také, ktoré jasne dáva odpovede na rozhodné skutkové a právne otázky súvisiace s rozhodovaním o náhrade trov konania. Súd v prípade použitia ustanovenia § 257 CSP je povinný „vytvoriť procesný priestor“ umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia [pozri k tomu rozsudok EŠLP Čepek proti Českej republike (sťažnosť č. 9815/10) ako aj nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. ÚS 46/13 a sp. zn. I. ÚS 1593/15]. Podľa ustálenej súdnej praxe (pozri bližšie napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 119/03 či uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/67/2010) výnimočnosť použitia ustanovenia § 257 CSP, ako aj to, v čom súd videl, že išlo o prípad hodný osobitného zreteľa, musí byť náležite odôvodnené (I. ÚS 153/2018).

15. Odvolací súd svoje rozhodnutie o nároku náhrady trov celého konania odôvodnil konštatovaním o plnom úspechu žalobcu v spore (§ 255 CSP) s vysvetlením, že výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy závisela od úvahy súdu. Poznamenal, že u takéhoto nároku sa strana sporu považuje za plne úspešnú vtedy, ak je úspešná čo do základu nároku. Žalobkyňa bola, čo sa týka základu nároku, plne úspešná v prvoinštančnom i v odvolacom konaní, má preto nárok na plnú náhradu trov konania, avšak podľa názoru odvolacieho súdu „výlučne iba z prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej)“. Tento svoj názor odvolací súd opakovane zaujal aj v súvislosti s aplikáciou § 257 CSP keď uviedol, že výška úkonu právnej služby advokáta vychádza z prisúdenej sumy, teda „výpočtovým základom pre priznanie trov právneho zastúpenia je suma 110 eur.“ S poukazom na výšku trov právneho zastúpenia odvolací súd nepovažoval za dôvodné odvolacie námietky žalovanej o aplikácii § 257 CSP.

16. Argumentáciu odvolacieho súdu ohľadom nároku na náhradu trov konania pri aplikácii § 255 v spojení s § 257 CSP vychádzajúcu z názoru, že výpočtovým základom (tarifnou hodnotou) úkonu právnej služby advokáta je súdom priznaná výška nemajetkovej ujmy v peniazoch v sporoch o ochranu osobnosti, považuje dovolací súd za prima facie priečiacu sa ustanoveniu § 10 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovaných právnych služieb v znení neskorších predpisov v rozhodnom znení do 31. decembra

2023 [„Vo veciach ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka, vo veciach ochrany podľa predpisov o masovokomunikačných prostriedkoch, vo veciach ochrany osobných údajov alebo vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva je tarifnou hodnotou 1.000 eur, ak sa nežiada náhrada nemajetkovej ujmy a 2.000 eur, ak sa žiada náhrada nemajetkovej ujmy.“], ktoré ustanovenie normuje tarifnú hodnotu sporu o ochranu osobnosti s náhradou nemajetkovej ujmy pevnou sumou (2.000 eur) pre stanovenie odmeny advokáta, bez ohľadu na uplatňovanú, či súdom priznanú nemajetkovú ujmu. Odvolací súd vo výroku rozhodnutia priznal nárok na plnú (100 %) náhradu trov konania, naproti tomu v odôvodnení rozhodnutia však už pri výpočte trov právneho zastúpenia zohľadňoval priznanú nemajetkovú ujmu len vo výške 110 eur (neberúc v úvahu tarifnú hodnotu 2.000 eur), súčasne nepovažoval za dôvodnú aplikáciu moderačného oprávnenia v zmysle § 257 CSP. Odvolacím súdom zvolená argumentácia o nároku na náhradu trov konania nezodpovedá právnej úprave, nie je koherentná (rozhodnutie je nekonzistentné, jeho argumenty nepodporujú príslušný záver a také rozhodnutie nie je možné považovať ani za presvedčivé), preto bola dovolacím súdom považovaná za odporujúca obsahu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, naplňajúca dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP.

17. Vzhľadom na uvedené zistenie, že v konaní o nároku o náhrade trov konania došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu v časti trov konania zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

18. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

19. Pokiaľ dovolateľ mienil namietat' i nesprávne právne posúdenie veci (napr. o tom komu a v akom rozsahu vznikol nárok na náhradu trov konania), dovolací súd pripomína, že v zmysle § 421 ods. 2 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu o nároku na náhradu trov konania (§ 357 písm. m) CSP). Napokon je potrebné uviesť i to, že nesprávne právne posúdenie veci nie je prípustným dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f) CSP. V zmysle uvedeného i zistenej vady zmatečnosti (§ 420 písm. f) CSP) dovolací súd nemal možnosť zaoberať sa ďalšími dovolacími námietkami.

20. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.